

Секція 4

СУЧАСНІ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ ДОПРОФІЛЬНОЇ, ПРОФІЛЬНОЇ ТА ВИЩОЇ ШКОЛИ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Воробйова Ж.Ю.

старший викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ПРОСУВАННЯ МАС-МЕДІЙНИХ І ДИСТАНЦІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Анотація. У статті надається огляд тенденцій розвитку мас-медійних навчальних технологій, дистанційного навчання зокрема, у вищій школі країн Європи та США. У статті проаналізовано джерельну базу з проблеми дослідження і, зокрема, зарубіжні теорії дистанційного навчання; здійснено періодизацію історії розвитку кореспондентського, відкритого і дистанційного та електронного навчання в Європі, та в США; представлено класифікації моделей дистанційного навчання; виявлено проблеми розвитку дистанційного навчання у вищій школі України; проведено порівняльний аналіз організації дистанційного навчання на прикладі викладання іноземних мов за рубежом і в Україні.

Abstract. The article reviews the status and prospects of innovative processes of application of open educational resources and e-learning technologies in the systems of higher education in Europe and in the USA. Analysis of data proved that high productivity of best practices of ICT policy in high education has enabled Europe and the USA to transform imperfect system of base open educational resources and ICT usage into modern sector of higher professional programs and for building accessible educational environment for high school in regards to the standards of the best examples of the European Union and the USA models.

Ключові слова: вища освіта, інформаційні технології, комунікаційні технології, зміни, розвиток, інноваційні засоби, первинна освіта, тенденція удосконалення, професіоналізації освіти, моделі реформ.

Key words: higher education, distance learning technologies, open educational resources, changes, development, initial education, improvement, computer literacy, ICT competence, tendency of professionalization of education, models of reforms.

Світовий процес переходу до інформаційного суспільства, а також економічні, політичні та соціальні зміни, що його супроводжують, прискорюють реформування системи освіти. Передусім це стосується забезпечення доступу до освітньої і професійної підготовки всіх, хто має необхідні здібності та відповідні знання. Найбільш ефективному розв'язанню зазначених проблем сприяє дистанційне навчання (ДН), яке здійснюється на основі сучасних педагогічних, інформаційних і телекомунікаційних технологій. Приєднання нашої країни до Болонської декларації зобов'язує навчальні заклади України вжити низку заходів для модернізації освіти: провести інноваційні зміни технологій навчального процесу, зокрема застосування модульно-рейтингових, дистанційних систем, підвищення ролі самостійної роботи, створення індивідуальних програм тощо; зміцнити матеріально-фінансову базу освіти. Дистанційне навчання широко використовується в Європі і США, а їх моделі організації дистанційного навчання

відрізняються між собою і формуються з урахуванням економічних, політичних та соціокультурних особливостей тієї чи іншої країни.

Проблеми дистанційного навчання є об'єктом багатьох зарубіжних та українських науковців. Вітчизняні педагогічні праці, в яких розкриваються питання теорії і практики дистанційного навчання, охоплюють таку тематику наукових досліджень: освіта та управління (В. Кремень, В. Луговий, С. Сисоева та ін.); наукове забезпечення дистанційного навчання, проблеми та напрями досліджень цієї галузі (В. Биков, О. Довгялло, Ю. Дорошенко, М. Жалдак та ін.); організаційно-педагогічні основи дистанційної освіти за кордоном та в Україні, підходи до їх реалізації (Г. Атанов, Р. Гуревич, П. Дмитренко, В. Олійник, Ю. Пасічник, О. Собаєва, П. Таланчук, М. Танась, В. Шейко та ін.); психолого-педагогічні аспекти і технології створення дистанційного курсу (Г. Балл, В. Кухаренко, О. Рибалко, Н. Сиротинко, О. Сорока та ін.); перспективи дистанційного навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України та за рубежом (Г. Козлакова, К. Корсак, П. Стефаненко та ін.); моделювання і прогнозування його розвитку (В. Гондюл та ін.), контроль знань та їх оцінювання (І. Булах, В. Гондюл, О. Григорова, В. Дейнеко, О. Петрашук); дистанційне навчання іноземних мов (В. Жулкевська, Н. Муліна, В. Свиридюк, П. Сердюков, О. Сорока); розроблення і використання мультимедіа і комп'ютерів при викладанні різних предметів, наприклад іноземних мов (П. Асоянц, О. Гон, В. Дейнеко, В. Редько, П. Сердюков, Г. Чекаль та ін.); маркетинг ДН (В. Олійник, П. Стефаненко).

У працях зарубіжних і вітчизняних науковців виявлено основні етапи становлення та розвитку дистанційного навчання залежно від рівня розвитку в країнах Європи та США, в тому числі в Україні:

I етап: 1840–1960-ті рр. — кореспондентське навчання в Західній і Центральній Європі; 1880–1960-ті рр. — кореспондентське навчання в США;

II етап: 1970–1980-ті рр. — відкрите і дистанційне навчання в Західній і Центральній Європі та США;

III етап: 1990-ті рр.–2007 р. — електронне дистанційне навчання в Західній, Центральній і Східній Європі та США. Ці етапи збігаються з початком відповідно індустріалізації (О. Петерс) та інформатизації суспільства і глобалізацією освіти; тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній і вітчизняній вищій школі, а саме: інституційні, змістові, методичні та техніко-технологічні.

В освітніх закладах і організаціях України розробляються методичні аспекти створення дистанційних курсів, розглядаються можливі способи організації дистанційних занять, вирішуються питання технічного забезпечення організації дистанційної мережі та інші різноманітні теоретичні та практичні питання, пов'язані з упровадженням дистанційного навчання у навчальний процес. Особливістю дистанційного навчання є створення можливостей організації сучасного навчального процесу на рівні денного з усіма атрибутами, які характеризують даний процес як навчальний, тобто отримати в разі необхідності пояснення, роз'яснення викладачем навчального матеріалу, спілкування з викладачем і студентів між собою протягом усього періоду навчання; проведення обговорень, проміжного і підсумкового тестів, виконання спільних завдань, у тому

числі дослідницького і творчого характеру тощо, передбачає всі фактори, що визначають дистанційне навчання як навчальний процес (можливість організації активної пізнавальної діяльності кожного студента; забезпечення ефективного зворотного зв'язку, інтерактивності; індивідуалізації і диференціації процесу навчання; формування стійкої мотивації навчально-пізнавальної діяльності).

Аналіз стану наукового опрацювання проблеми дистанційного навчання в Україні та досвіду впровадження його в практику вищої школи показав, що незважаючи на певні досягнення, ця педагогічна проблема потребує подальшого дослідження, оскільки не унормований понятійний апарат з цієї тематики, немає розроблених теорій дистанційного навчання у нашій країні, не проаналізовано діяльність конкретних зарубіжних вищих навчальних закладів, що запровадили дистанційне навчання, досвід яких можна було б використати в Україні, відсутні узагальнюючі праці з історії розвитку дистанційного навчання за рубежом і бракує ґрунтовних розвідок з цього питання у нашій країні, його періодів розвитку, еволюції зарубіжних моделей дистанційного навчання, не проводиться порівняльний аналіз зарубіжних і вітчизняних віртуальних навчальних середовищ і укладених на їх базі навчальних матеріалів, форм оцінювання дистанційних курсів (ДК) і програм, не вироблено концептуальні підходи до організації дистанційного навчання у вітчизняних вищих освітніх закладах, не здійснюються соціально-економічні обґрунтування нової форми навчання або її елементів для кожного конкретного навчального закладу, бракує необхідної навчальної літератури для підготовки випускників ВНЗ, які після його закінчення зможуть організувати дистанційне навчання в освітніх закладах, корпораціях та інших установах України.

Порівняльний аналіз організації дистанційного навчання у зарубіжних і вітчизняних ВНЗ міг би сприяти ефективному запровадженню цієї нової форми навчання в Україні. Метою такого аналізу є дослідження науково-теоретичного обґрунтування розвитку дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та США, виявлення його провідних ідей і тенденцій та шляхів впровадження їх у вітчизняну педагогічну практику. Розвиток теоретичних основ та практики дистанційного навчання в Україні міг би бути ефективнішим за умов використання зарубіжного досвіду, а саме: виявлення провідних тенденцій розвитку дистанційного навчання на основі вивчення його теорій, видів зарубіжних моделей та їх класифікації; виділення етапів розвитку дистанційного навчання, початки яких збігаються з якісними змінами у суспільному прогресі; наявності теоретично обґрунтованих принципів та форм оцінювання якості дистанційних курсів; визначення оптимального виду програмного забезпечення для укладання дистанційних курсів; теоретичного обґрунтування та розроблення конкретних моделей дистанційних курсів для певних профілів вищих навчальних закладів, а також урахування впливу соціально-економічних і техніко-технологічних особливостей розвитку України та можливостей окремих вищих навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Abel R., Mattson L., Cho Y.-S. Standardization Issue Report: IMS Common Cartridge – Prospects for the Application of Common Cartridge // RM 2007-21.KERIS, 2007.
2. Arum R., Roksa J. Academically Adrift: Limited Learning on College Campuses. Chicago: University of Chicago Press, 2011.
3. Conole G. ICT and general administration in educational institutions: Policy Brief, May 2012. Moscow: UNESCO Institute for information Technologies in Education, 2012. URL <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002202/220241E.pdf>
4. Sclater N. E-Learning in the Cloud //International Journal of Virtual and Personal Learning Environments. 2010. Vol. 1. Issue 1.
5. Education at a Glance. OECD Indicators. Edition 2010, 2012, 2015, 2018.
6. Key data on Education in Europe. 2010, 2014, 2015, 2017.

Дмитренко О.П.

кандидат філологічних наук, доцент

доцент кафедри німецької мови

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

СОЦІОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ, ЇЇ СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ТА ДИДАКТИЧНІ ШЛЯХИ ЇЇ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНОГО ВНЗ

Анотація. У даному пошуку розглядається соціокультурна компетенція як важлива складова комунікативної компетенції, її структура, змістове наповнення структури, дидактичні шляхи її формування на базі автентичних матеріалів. Опрацьовуються також критерії відбору автентичних текстів з метою формування соціокультурної компетенції.

Abstract. The article is devoted to the socio-cultural competence as an important part of communicative competence, its structure and content, with didactic ways of its formation on the base of authentic texts. The article deals also with the determination of the criteria for authentic texts used by students learning foreign languages.

Ключові слова: комунікативна компетенція, соціокультурна компетенція, структура, змістове наповнення, автентичний текст, дидактичні шляхи формування.

Keywords: communicative competence, socio-cultural competence (SCC), structure and content of SCC, authentic texts, didactic ways of formation.

Постановка проблеми. З початком 90-х років минулого століття відбуваються радикальні зміни у світовій та вітчизняній системі загальної та професійної мовної освіти, викликані інтенсивними глобалізаційними процесами у всіх сферах людського буття. Були переглянуті цілі, завдання, зміст, методика та технології у навчальному процесі вивчення іноземних мов та іноземних культур в освітніх закладах усіх рівнів. Відбувся перехід на особистісно орієнтовану парадигму освіти та виховання, зорієнтованої на особистість та вивчення нею іноземної мови у тісному зв'язку з іноземною культурою. Нове соціальне замовлення суспільства чітко окреслене у «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» — виховання всебічно розвиненого індивіда, здатного до ведення діалогу культур на базі отриманих знань з іноземної мови, готовність до толерантного сприйняття соціальних і культурних відмінностей іноземної